

Część I

Swojskie przestrzenie smaku – dom, region, świat

„Terytoria smaku” omawiane w niniejszym tomie mają płynne granice, choć przemieszczające się wpływy smaków trafiają na stałe punkty odniesienia, związane z tradycyjnie rozumianym domem, najbliższą okolicą czy egzotycznymi, odległymi krajami. A dzieje się tak za sprawą przekształceń przestrzeni we współczesnym świecie.

Niezapomniane wrażenia pierwszych lodów, wspólnego wyjścia z rodzicami do kawiarni czy świątecznych łakoci przyrządzanych raz do roku na święta Bożego Narodzenia... To smaki indywidualnego doświadczenia stanowiące niejednokrotnie punkt odniesienia do kształtowania praktyk kulinarnych w dorosłym życiu. Dlaczego wciąż wracamy do pewnych potraw? Jak kształtowane są nasze nawyki? Tego rodzaju pytania goszczą dość często w rozmaitych badaniach społecznych. Natomiast w tej części książki proponujemy przyrzeć się smakom w przestrzeniach realnych, swojskich i obcych, kształtowanych nieustannie i przeformułowywanych przez wzajemne oddziaływanie kultur, ale także zmiany stylu życia współczesnych społeczeństw i technologii, która dostarcza nowych możliwości, nie zawsze służących zdrowiu i wygodzie.

„Czyż można wyobrazić sobie Paryż bez kawiarni, bez ogródków kawiarnianych, bez »tabaków« – pytał Louis Buñuel w książce *Ostatnie tchnienie* – To jakby żyć w tym mieście spustoszone przez wybuch atomowy”. Praktyki smaku wpisują się w kulturowy pejzaż różnych miast, decydując niekiedy, jak w przywołanym przykładzie Paryża, o charakterze miasta. Doświadczenia kuli-

narne związane z przestrzenią miejską i nie tylko są przedmiotem rozważań tekstów zebranych we fragmencie *Smaki lokalności*, tu bowiem oddalamy się od przestrzeni domu (*Smak dzieciństwa, smak domu*), by przyjrzeć się wymiarom lokalności w kulturze smaku; a następnie przyjrzeć się smakom egzotycznym w części *Smak między kulturami*.

Teksty zgromadzone w tej części, poza odniesieniami do przestrzeni realnej, mają wspólny jeszcze jeden rys – podejście metodologiczne. Odnoszą się do wyników badań jakościowych, socjologicznych lub antropologicznych; analizy opierają się na wnioskach z wywiadów, czy też badań surveyowych. Analizowana rzeczywistość jest tu bardzo ukonkretniona, terytoria są dookreślone przez codzienne doświadczenia ich mieszkańców. Omawiane tu przestrzenie naznaczone smakiem wpisują się w nurt badań nobilitujących codzienność, w popularny w międzynarodowych i krajowych badaniach trend poszukiwania prawdy o rzeczywistości społecznej także w tych praktykach, które wydają się najprostsze, pozornie banalne, a stanowią jednakże budulec kultury współczesnej.

U.J.